

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд на тема:

„Превенция на престъпността, свързана с домашно насилие в Република Казахстан”, разработена от Макпал Бахытжановна Кайназарова, докторант на самостоятелна подготовка в докторска програма „Криминология“ към катедра „Правни науки“ в Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“, изготвено от д-р Юлиана Младенова Матеева, заемаща академична длъжност „доцент“ във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“

Трудът, разработен от Макпал Кайназарова, е в обем от 256 страници, съдържа въведение, изложение в три глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. Основният текст включва 45 таблици, 23 диаграми, 1 карта и 2 приложения. Библиографията включва 291 заглавия на български, руски и английски език.

Докторантът е работил по тема, за съжаление, изключително актуална и в Казахстан, и навсякъде по света. Актуалността е обоснована с мащабите на проблема с домашното насилие, предимно упражнявано над жени – според посочените в дисертацията данни на СЗО, над 700 милиона жени в света са жертви в домовете си. Няма съмнение, че това далеч не е истинската картина, предвид срама на жертвите да признаят този факт. Правилно са очертани обекта и предмета на изследване, като то е ограничено само до насилието над жени. Важно е да се отбележи, че докторантът е провел собствено емпирично изследване относно разбирането на причините за домашното насилие над жени и е представил задълбочен анализ на данните от него. Например фактът, че близо 1/3 от анкетираните нямат виждания по въпроса за домашното насилие, е обяснен с липсата на усещане за съществуването му изобщо, неосъзнаването, че

представлява нарушение на човешките права. Това докторантът аргументира с особености на бита и религията. Липсата на такова престъпление в НК на РК на този фон изглежда логично. Осмислянето на проблема ще доведе и до по-бързото му решаване чрез пренастройване и промяна в поведенческия модел на казахстанското общество. Формулиран е извод, че повечето законодателства подхождат комплексно към проблема и включват в понятието домашно насилие множество негови компоненти. Дисертацията също има интердисциплинарен характер. Констатира се, че подходите към изследване на домашното насилие са най-общо два – с оглед характеристиките на жертвата: възраст, пол, професия, соц. статус, здравословно състояние, религия и др., както и с оглед характера на насилствените действия - физическо, психологическо (емоционално), сексуално и икономическо насилие.

Прави положително впечатление, че в края на всяка глава са направени обобщения.

Някои от по-важните приноси са следните: изследвани са добри практики в чужди държави (Молдова, Таджикистан, Армения, Киргизска Република, България, Азербайджан, Литва, Австрия, Испания, Грузия, Украйна) за противодействие на домашното насилие на основата на анализ на относимото наказателно законодателство, съдебна практика и стратегически документи. Направен е криминологичен анализ на домашното насилие над жени в Република Казахстан и са проследени неговото ниво, структура, динамика, латентност. Изследван е процесът на криминализирането и след това преосмислянето от законодателя неговата целесъобразност що се отнася до текстовете за лека телесна повреда и т.нар. „побой“ – чл. 108 и чл. 109 в Наказателния кодекс на Република Казахстан. Отправено е обосновано предложение *de lege ferenda* за реставриране текстовете, предвиждащи наказателна отговорност за умишлено причиняване на лека телесна повреда и „побой“ (чл. 108 - чл.

109 от УК на РК). Направен е анализ на данните от проведеното анкетно проучване сред гражданите на страната относно разбирането на причините за извършване на насилие срещу жени в семейството.

Изложението е допълнено с множество таблици, диаграми и схеми. Прави положително впечатление позоваването на български изследователи.

Авторефератът коректно отразява основните постановки, залегнали в дисертационния труд,

По темата са направени три публикации, с което се покриват минималните национални изисквания.

Дисертационният труд удовлетворява изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ, съдържа научни и научно-приложни резултати, представляващи оригинален принос в науката, и доказва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания в областта на наказателноправните науки и в частност – в криминологията, както и способност за разработване на самостоятелни научни изследвания.

Несъмнените качества на представения за рецензиране труд заслужават висока оценка. Това ми дава основание да гласувам положително за присъждането на образователна и научна степен „доктор“ на Макпал Бахытжановна Кайназарова, докторант на самостоятелна подготовка в професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Криминология“ към Катедра „Правни науки“ на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“.

4. 5. 2023 г.

Изготвил становището:

Варна

/доц. д-р Юлиана Матеева/

